

Vlaams
Parlement

ingediend op **484** (2020-2021) – Nr. 1
13 oktober 2020 (2020-2021)

Voorstel van decreet

van Filip Brusselmans, Johan Deckmyn,
Klaas Sloomans en Chris Janssens

tot wijziging van
het decreet van 28 januari 1974
betreffende het cultuurpact,
wat het waarborgen betreft
van een evenredige vertegenwoordiging
tussen de ideologische
en filosofische strekkingen
in de beheers- of bestuursorganen
van culturele instellingen die opgericht zijn door
of ressorteren onder de Vlaamse overheid

TOELICHTING

Dit voorstel van decreet brengt een wijziging aan in het decreet van 28 januari 1974 betreffende het cultuurpact, hierna het Cultuurpactdecreet te noemen, zodat de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt, meer specifiek bij de voordracht en de samenstelling van beheers- of bestuursorganen van culturele instellingen die opgericht zijn door of ressorteren onder de Vlaamse overheid.

Door de toepassing van dit decreet waakt de Vlaamse Regering erover dat de ideologische en filosofische strekkingen volgens een billijke, democratische en werkelijke vertegenwoordiging in die culturele instellingen vertegenwoordigd worden. Het recht op vertegenwoordiging in een beheers- of bestuursorgaan steunt ofwel op het bestaan van een vertegenwoordigende gebruikersorganisatie in het bevoegdheidsgebied van de overheid, ofwel op het bestaan van een vertegenwoordiging van de ideologische of filosofische strekking in de vertegenwoordigende vergadering van de overeenstemmende overheid.

Artikel 8, §1, van het Cultuurpactdecreet bepaalt: "In toepassing van artikel 3 moeten de overheden de gebruikersgroeperingen en de ideologische en filosofische strekkingen volgens een billijke democratische en werkelijke vertegenwoordiging met medebeslissing of adviserende stem betrekken bij het beheer van de culturele instellingen, opgericht door of ressorterend onder de overheid."

Daarbij steunt het begrip filosofische en ideologische strekking op een levensbeschouwelijke opvatting of een maatschappijvisie, en de vertegenwoordiging van de strekkingen op hun aanwezigheid in de vertegenwoordigende vergadering van de overeenstemmende overheid (artikel 3, §2, van het Cultuurpactdecreet).

Na de verkiezingen van 26 mei 2019 werd het Vlaams Parlement op 18 juni van datzelfde jaar ingrijpend vernieuwd. Toch is de samenstelling van de meeste raden van bestuur van de culturele instellingen die onder de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering en onder de toepassing van de Cultuurpactwetgeving vallen, tot op heden ongewijzigd gebleven.

Sterker nog, sommige van die culturele instellingen hebben bepalingen in hun statuten opgenomen die de weerspiegeling van de verschillende strekkingen in het Vlaams Parlement in hun bestuursorganen voor lange tijd onmogelijk maken. In vijf concrete gevallen kan een aanpassing zelfs pas in 2023: voor het Nederlands Toneel Gent (NTGent) is dat op 21 februari 2023, voor Kunst in Huis op 23 april 2023, voor De Brakke Grond op 18 juli 2023, voor Flagey op 18 juli 2023 en voor de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS) op 15 september 2023. In één geval duurt een mogelijke aanpassing zelfs tot 2024: voor het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) kan die vernieuwing op zijn vroegst op 31 december 2024.

Daardoor zullen sommige bestuursorganen pas vier à vijf jaar na de verkiezingen een representatieve samenstelling conform de filosofische en ideologische strekkingen hebben. Daardoor kunnen bepaalde politieke partijen die een vertegenwoordiging in de bestuursorganen van culturele instellingen zouden moeten hebben die evenredig is aan hun getalsterkte in het Vlaams Parlement, er jaren niet in vertegenwoordigd zijn. Hoewel het Vlaams Belang met 23 parlementsleden de tweede grootste fractie in het Vlaams Parlement is, wordt die partij tot op heden nog steeds geweerd uit het bestuur van de meeste culturele instellingen.

Het gevolg is dus een discriminatie en scheeftrekking die haaks staat op het opzet van de Cultuurpactwetgeving. Op die manier wordt de bescherming die de Cultuurpactwetgeving aan ideologische of filosofische minderheden zou moeten bieden – de facto vaak de oppositie – immers volledig uitgehold. Als dat gedoogd wordt, zet het de deur open voor machtsmisbruik.

Wie ook de bestuurders mag voordragen en of ze al dan niet 'onafhankelijk' zijn, heeft uit zichzelf geen belang bij de evenredige vertegenwoordiging in de raad als dusdanig. Overheden zoals de Vlaamse Regering en de provincie- of gemeenteraden, en de culturele instellingen moeten zich daarbij noodgedwongen op elkaar afstemmen, met een collectieve resultaatsverbintenis tot evenredige vertegenwoordiging. Anders komt de openbare orde in het gedrang.

De Cultuurpactwetgeving geeft nergens uitstel en stelt geen termijnen vast voor de vertegenwoordiging in de beheers- of cultuurraden van de culturele instellingen. Integendeel, die wetgeving laat de vertegenwoordigingen in het Vlaams Parlement en de culturele instellingen als vanzelfsprekend parallel lopen, zonder enig voorbehoud. Als de strekkingen in het Vlaams Parlement na verkiezingen dus anders vertegenwoordigd blijken, moeten de beheers- en bestuursorganen van die culturele instellingen zo snel mogelijk aangepast en herschikt worden. Daarbij kan, binnen de marge van behoorlijk bestuur, korte tijd gelaten worden voor de praktische organisatie van de vernieuwing, maar het door sommige van die instellingen toegepaste statutaire status quo van verschillende jaren is manifest strijdig met de Cultuurpactwetgeving.

Gezien de goedwil van culturele instellingen om hun beheers- of bestuursraden binnen een redelijke termijn te vernieuwen en hun statuten in die zin aan te passen aan de geest van de Cultuurpactwetgeving, en omdat het onduidelijk is binnen welke termijn die vernieuwing dan wel precies moet worden doorgevoerd om in overeenstemming te blijven met de wetgeving, zijn de indieners van dit voorstel van decreet van oordeel dat het Vlaams Parlement daarover duidelijkheid moet scheppen zodat de uitholling van de principes van de Cultuurpactwetgeving waarnaar verwezen wordt, wordt voorkomen en er duidelijkheid wordt geschapen over de toe te passen termijnen.

Concreet stellen de indieners van dit voorstel van decreet voor om in het Cultuurpactdecreet uitdrukkelijk de bepaling in te schrijven dat de vertegenwoordiging van de ideologische en filosofische strekkingen in de beheers- of bestuursorganen van culturele instellingen die opgericht zijn door of ressorteren onder de Vlaamse overheid, een correcte afspiegeling vormt van de aanwezigheid van die strekkingen in het Vlaams Parlement.

Daarnaast wordt in dit voorstel van decreet een concrete termijn vastgelegd waarbinnen die afspiegeling gerealiseerd moet zijn. Concreet moet de vernieuwing van de bestuurs- en beheersorganen van culturele instellingen die opgericht zijn door of ressorteren onder de bevoegdheid van de Vlaamse overheid, plaatsvinden binnen een termijn van drie maanden na de volledige vernieuwing van het Vlaams Parlement. Het mandaat van de leden verstrijkt bijgevolg drie maanden na de volledige vernieuwing van het Vlaams Parlement.

Bovendien wordt een overgangsmaatregel opgenomen voor de culturele instellingen waarvan de samenstelling van de beheers- en bestuursorganen momenteel nog steeds geen afspiegeling is van de samenstelling van het Vlaams Parlement. Voor de huidige zittingsperiode van het Vlaams Parlement worden de beheers- en bestuursorganen die nog niet vernieuwd werden, vernieuwd binnen een termijn van drie maanden, die ingaat op de dag na de bekendmaking van dit voorstel van decreet in het Belgisch Staatsblad.

Filip BRUSSELMANS
Johan DECKMYN
Klaas SLOOTMANS
Chris JANSSENS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In hoofdstuk IV van het decreet van 28 januari 1974 betreffende het cultuurpact wordt een artikel 8/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 8/1. De vertegenwoordiging van de ideologische en filosofische strekkingen in de beheers- en bestuursorganen van culturele instellingen die opgericht zijn door of ressorteren onder de Vlaamse overheid, vormt een correcte afspiegeling van de aanwezigheid van die strekkingen in het Vlaams Parlement.”.

Art. 3. In hoofdstuk IV van hetzelfde decreet wordt een artikel 8/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 8/2. De vernieuwing van de beheers- en bestuursorganen van culturele instellingen die opgericht zijn door of ressorteren onder de Vlaamse overheid, heeft plaats binnen een termijn van drie maanden na de volledige vernieuwing van het Vlaams Parlement. Het mandaat van de leden van die organen verstrijkt drie maanden na de volledige vernieuwing van het Vlaams Parlement.

Voor de zittingsperiode 2019-2024 van het Vlaams Parlement worden de beheers- en bestuursorganen van culturele instellingen die opgericht zijn door of ressorteren onder de Vlaamse overheid en die nog niet vernieuwd werden, vernieuwd binnen een termijn van drie maanden, die ingaat op de dag na de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.”.

Filip BRUSSELMANS
Johan DECKMYN
Klaas SLOOTMANS
Chris JANSSENS